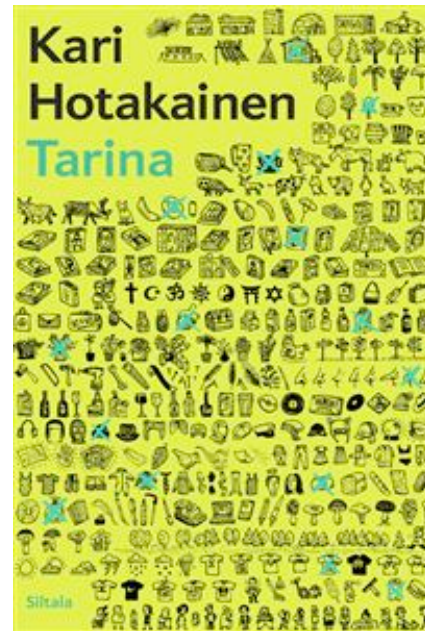

Kari Hotakainen: *Tarina*
290 sivua
2020, Siltala

Scifi ja fantasia ovat läntisiä vieraslajeja, mutta löytyy meiltä Suomestakin kotoperäinen lisäys spekulatiivisiin genreihin: virkamiessatiiri.

Kirjallisuushistoriassa tosin väitetään, että virkamiessatiirin suosio juontuu tsaarinajalta periytyvään hallintokulttuuriin eikä suinkaan papeilla vallesmanneilla hullutteleviin kansankertomuksiin. Väitettä voi perustella sillä, että byrokratiaa pilkkaavissa kertomuksissa itse virkamiehet pääsevät harvoin päähenkilöiksi. Satiirissakin he ovat oman elämänsä sivuhenkilöitä.

Kari Hotakaisen romaani *Tarina* on huomattava poikkeus säännöstä. Kyseessä on huumorissaan mahtipontinen, myyttejäkin vyöryttävä dystopia 2000-luvun Suomesta, jossa meidän kaikkien on pakko löytää sisäinen virkamiehemme ja arvioida joko naapurimme tai itsemme kelpoisuutta ihmisenä.

Bränditietoisessa maailmassa byrokratialle ei kelpaa ruutujen rastiminen, esittää Hotakainen. Alimman kastin kansalaiset on saatava tuottamaan itsestään tarinoita, joiden perusteella heitä arvioidaan kuten mitä tahansa brändituotteita. Rivikansalaisten rinnalla arvioitavaksi joutuu jopa muumipeikko, joka huomaa supikoiran sisältävän enemmän brändipotentiaalia kuin hänen oma imagonsa.

Hotakaisen romaanit ovat käyneet yhä paksummiksi, vaikka niiden nimet ovat kuin teologian oppituoleista. Vuosina 2009–2015 ilmestyneet *Ihmisen osa*, *Jumalan sana*, *Luonnon laki* ja *Henkireikä* sisältävät satiiriltaan tummaa ja painokasta yhteiskuntakritiikkiä. Niistä kuitenkin puuttuu se ilotteleva fantisointi, jota Hotakainen oli väläytellyt aiemmissa teoksissaan, erityisesti *Lastenkirjassa* (1990), *Bronksissa* (1993) ja *Satukirjassa* (2004).

Tarina vie takaisin satumaiseen Suomeen, edes hetkittäin. Kirja alkaa komealla kuvauksella maailman ("Kaupungin") luomisesta, aivan kuten *Satukirja*, ja esittelee *Bronksin* Joutomaata ja Rajaseutua muistuttavaa henkilögalleriaa tapaus kerrallaan. Suomi on käytännössä yhtä kuin Kaupunki eikä sen ulkopuolella ole enää muuta kuin Virkistysalue. Kaupunkiin muuttaa niin paljon ihmisiä, että Päätäjät joutuvat

ja

palkkaamaan työttömät humanistit eli Nuhruiset valikoimaan, ketkä esimerkkitalon, Raatteentie 62:n asukkaista pääsevät uusiin vuokratoteihin.

Sanoisiko tätä tyyliä satupunkiksi?

Mutta vahvan aloituksen jälkeen Hotakainen siirtyy vähitellen karskimpiin kuvitelmiin. *Tarina* on fantisoinniltaankin tarkemmin kiinni nykypäivän Suomessa kuin urbaaneja satuja ja nonsenseä yhdistelleet tarinat 1990-luvulla.

Huumorin sävy ja kärki vaihtuvat sen mukaan, onko äänessä villieläinten vapausjuhlista kertova fantastikko-Hotakainen vai ammattinsa näköisistä kansalaisista kertova mediakommentoija. Hotakaisen proosassa nämä kaksi puolta kamppailevat eikä tulos ole tällä kertaa tasapainoinen. Aivan kuin kirjailija epäröisi oman brändinsä kestävyyttä. Lukijalle ei jätetä tulkintatilaa, vaan satiirista on tehty osoittelevampaa ja ilkeämpää. Entistä teurastamoa kuvaillaan sikojen "saattohoitokodiksi" ja hylätyn pitserian uunia käytetään vanhusten tuhkaamiseen.

Tarina vie kyllä lukijat aikuiseen satumailmaan. Mutta ei tarpeeksi syvälle, satumailman omilla ehdoilla.

Annettuaan romaanille nimeksi *Tarina* on kirjailija ottanut vapaudet sijoittaa kansien väliin mitä tahansa tarinaksi kelpaavaa. Aineksia ei yritetäkään sovittaa yhteen. Tylsintä täytettä ovat kyselylomakkeen muotoon taitetut jaksot, joissa alimman kastin ihmiset, koulutusta vaille jääneet muuttajat, kommentoivat omin sanoin mitä pitävät elämänsä "tarinana".

Tuntuukin, että Hotakainen on yrittänyt ottaa kannettavakseen sekä **Arto Paasilinnan** että **Veikko Huovisen** ja vielä muutaman pakinoijankin perinnön. Samalla hänen virkkeensä ovat ryöpsähtäneet pitkiksi ja polveileviksi. Parhaimmillaan hän kuitenkin olisi pienissä arkea filosofoivissa havainnoissa, joissa aikalaistyypit paljastuvat kaikessa kömpelydessään.

Sellaista elämäntapakomiikkaa löytyy *Tarinankin* tarinoista, jos kansien välistä jaksaa etsiskellä. Hittiosumien etsintä on kyllä enimmäkseen erittäin mieluisaa, mutta valikoivan tiivistämisen olisi mieluummin jättänyt kirjailijalle itselleen.

Markku Soikkeli

Arvostelu tehty *Portti*-lehteen 3/2020